

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.411.003.05.2021

Pan
Jerzy Stankiewicz
Wójt Gminy Maków
ul. Akacyjowa 2a
96-124 Maków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/21/003 Realizacja przez gminy województwa łódzkiego zadań z zakresu nadzoru nad opróżnianiem zbiorników bezodpływowych i przyłączeniem posesji do sieci kanalizacji sanitarnej.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Maków ¹ , ul. Akcyjowa 2A, 96-124 Maków.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jerzy Stankiewicz, Wójt Gminy Maków ² , od 1 grudnia 2006 r. (akta kontroli str. 5-7)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Ocena sprawowanego przez gminy nadzoru nad wykonywaniem przez właścicieli nieruchomości obowiązku opróżniania zbiorników bezodpływowych, zgodnie z przepisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. 2. Ocena podejmowanych przez gminy działań mających na celu zidentyfikowane nieruchomości, których właściciele winni wykonać obowiązek przyłączenia tych nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej (lub wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych) oraz egzekwowanie od właścicieli nieruchomości realizacji tych obowiązków.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli zdarzenia mające wówczas miejsce miały wpływ na kontrolowany okres.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontrolerzy	Mateusz Fajst – Świącicki, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LLO/162/2021 z 5 października 2021 r. Michał Maćkiewicz, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LLO163/2021 z 5 października 2021 r. (akta kontroli str.1-4)

¹ Dalej: Urząd Gminy lub Urząd.

² Dalej: Wójt.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Urząd był przygotowany organizacyjnie do wykonywania zadań w zakresie gospodarki ściekowej oraz wyznaczono komórki organizacyjne odpowiedzialne za wykonywanie zadań z nią związanych. Wójt zgodnie z przepisami prawidłowo przygotował i przedłożył do uchwalenia przez Radę Gminy *Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Maków* oraz *Regulamin dostarczania wody na terenie Gminy Maków*.

Wójt w okresie objętym kontrolą w niewystarczający sposób realizował obowiązek nadzoru przewidziany w treści art. 5 ust. 6 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁵. Nie podejmował bowiem działań mających na celu zidentyfikowanie nieruchomości na terenie Gminy, których właściciele pomimo obowiązku, wskazanego w art. 5 ust. 1 pkt 2 u.c.p.g. nie wyposażyli tych nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych. Nie podejmował również działań mających na celu ustalenie rzeczywistej liczby zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w jakie zostały wyposażone nieruchomości na terenie Gminy. Ze względu na brak informacji o sposobie gromadzenia nieczystości w przypadku 1228 nieruchomości, brak było również możliwości zweryfikowania rzetelności prowadzonej przez Gminę ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w zakresie ujęcia w niej wszystkich ww. urządzeń w jakie zostały wyposażone nieruchomości na terenie Gminy, a także rzetelności złożonych przez Gminę sprawozdań SG-01 za 2019 r. i 2020 r. Ponadto, gminna ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków prowadzona była nierzetelnie, nie zawierała bowiem danych o pojemności zbiorników, w przypadku 86 nieruchomości.

Wójt nie podejmował w stosunku do właścicieli nieruchomości, którzy gromadzili nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych żadnych działań kontrolnych w zakresie sprawdzania częstotliwości ich opróżniania. Urząd nie kontrolował również posiadania przez właścicieli nieruchomości umów, jak również dowodów uiszczenia opłat lub innych sposobów udokumentowania wykonania obowiązków związanych z opróżnianiem zbiorników bezodpływowych. W konsekwencji w Urzędzie nie organizowano również opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli wskazanych wyżej umów, co stanowiło naruszenie art. 6 ust. 6 u.c.p.g. Wójt, pomimo złożenia przez podmiot prowadzący na terenie Gminy działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych kwartalnego sprawozdania z prowadzonej działalności po terminie określonym w przepisach ustawy, nie wszczął postępowania administracyjnego w sprawie wydania decyzji nakładającej na przedsiębiorcę karę pieniężną, o której mowa w art. 9xb ww. ustawy. W okresie objętym kontrolą Urząd nie ubiegał się o przyznanie dofinansowania na realizację zadań z zakresu gospodarki ściekowej. Dzięki realizacji dwóch projektów współfinansowanych ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013⁶ na terenie gminy wybudowanych 358 przydomowych oczyszczalni ścieków.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 888 ze zm. (dalej: u.c.p.g.).

⁶ Dalej: PROW.

1. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków

Opis stanu faktycznego

1.1. W Urzędzie, w okresie objętym kontrolą, prowadzenie spraw związanych z gospodarką ściekową zostało przypisane w Regulaminie Urzędu do zadań Referatu Gospodarki Komunalnej. W Regulaminie Urzędu⁷ określony został zakres zadań Referatu, obejmujący m.in. prowadzenie ewidencji przyłączy zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni, monitorowanie, kontrola i nadzór odprowadzania ścieków na terenie gminy oraz prowadzenie postępowań w sprawie wydawania zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz kontrola przestrzegania warunków wydanych zezwoleń i weryfikacja sprawozdań podmiotów prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

Zadania dot. gospodarki ściekowej zostały przypisane jednej osobie. Zadania te zostały również sprecyzowane w zakresie obowiązków ww. pracownika. Ponadto w Referacie funkcjonował ustalony system zastępstw pracowników.

Wójt w okresie kontrolowanym nie upoważnił⁸ pracowników Urzędu do wydawania w swoim imieniu decyzji administracyjnych z zakresu gospodarki ściekowej, w tym m.in. w sprawie zastępczego opróżniania zbiorników bezodpływowych.

(akta kontroli str.: 8-15, 31-87, 723)

1.2 W okresie objętym kontrolą, Wójt opracował i następnie przedłożył Radzie Gminy projekt Regulaminu utrzymania czystości i porządku. Rada Gminy Maków po zasięgnięciu opinii państwowego powiatowego inspektora sanitarnego⁹, zgodnie z art. 4 u.c.p.g., uchwaliła *Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Maków*¹⁰. Zawierał on m.in. niezbędne wymagania dotyczące częstotliwości i sposobu pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości (§13 ust. 10 i 11¹¹).

(akta kontroli str.: 8-15, 28-30, 88-104)

Ponadto, Wójt opracował i przedłożył do uchwalenia przez Radę Gminy Maków *Regulamin dostarczania wody na terenie Gminy Maków*¹². Zgodnie z art. 19 ust 5 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków¹³ ww. projekt regulaminu określał niezbędne warunki dotyczące m.in. przyłączenia do sieci i warunki techniczne określające możliwości dostępu do usług wodociągowo-kanalizacyjnych.

⁷ Zarządzenie nr 43/2020 Wójta Gminy Maków z dnia 24 września 2020 r. w sprawie Regulaminu Urzędu Gminy w Makowie. Wcześniej zadania określono w § 8a Zarządzenia nr 14/2003 Wójta Gminy Maków z dnia 2 czerwca 2003 r. zmienionego Zarządzeniem Nr 18/2009 z dnia 30 kwietnia 2009 r.

⁸ Na podstawie art. 268a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.)

⁹ Opinia z dnia: 2 lipca 20216 r. do Uchwały Nr XXII/128/16 Rady Gminy Maków z 4 sierpnia 2016 r. oraz 9 października 2019 r. do Uchwały XI/61/19 Rady Gminy Maków z 29 października 2019 r.

¹⁰ Projekt został przyjęty przez Radę Gminy Maków uchwałami Nr XXII/128/16 z 4 sierpnia 2016 r. oraz XI/61/19 z 29 października 2019 r. w sprawie uchwalenia *Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Maków*.

¹¹ W § 9 ust. 3 w Uchwale Nr XXII/128/16 Rady Gminy Maków z 4 sierpnia 2016 r.

¹² Uchwały: nr XIV/82/11 z dnia 25 października 2011 r., nr XI/54/2019 z dnia 30 września 2019 r. oraz nr XIV/90/20 Rady Gminy Maków z dnia 27 stycznia 2020 r. w sprawie uchwalenia *Regulaminu dostarczania wody na terenie Gminy Maków*.

¹³ Dz. U. z 2020 r. poz. 2028.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ww. ustawy, uchwalenie regulaminu poprzedzone zostało uzyskaniem postanowienia¹⁴ Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

(akta kontroli str.: 8-15, 105-170)

1.3. Gmina nie posiadała zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej, a gospodarka ściekami w gminie odbywała się przy pomocy zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Zgodnie z zapisami zawartymi w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Maków (edycja II)*,¹⁵ jako obszary wymagające przygotowania inwestycji kanalizacyjnych z budową oczyszczalni ścieków wskazano miejscowości Maków oraz Dąbrowice. Zgodnie ze *Studium*, warunkiem budowy systemu kanalizacji sanitarnej było m.in. powstanie w ww. obszarach dostatecznej liczby siedlisk nierolniczych oraz zbilansowanie w ww. obszarze ilości ścieków niezbędnej dla funkcjonowania pierwszego segmentu oczyszczalni. Na podstawie opracowanej w 2006 r. *Koncepcji gospodarki ściekowej dla gminy Maków*, kierując się rachunkiem ekonomicznym, nie podjęto decyzji o budowie zbiorczej kanalizacji sanitarnej (szerzej w pkt. 3. wystąpienia).

(akta kontroli str.: 8-16, 662-714)

1.4. Urząd prowadził ewidencję zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, o której mowa w art. 3 ust. 3 u.c.p.g. Na terenie Gminy zidentyfikowano łącznie 1944 nieruchomości, w tym 1691 nieruchomości zamieszkałych. W ww. ewidencji ujęto łącznie jedynie 716 ww. urządzeń, tj. 435 nieruchomości wyposażonych w zbiornik bezodpływowy oraz 281 w przydomowe oczyszczalnie ścieków.

W przypadku 86 nieruchomości urząd nie posiadał w ewidencji danych o pojemności zbiorników (patrz dalej: sekcja nieprawidłowości).

Wójt, w okresie objętym kontrolą nie podejmował działań mających na celu zidentyfikowanie nieruchomości na terenie Gminy, których właściciele pomimo obowiązku, wskazanego w art. 5 ust. 1 pkt 2 u.c.p.g. nie wyposażyli tych nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych. Nie podejmował również działań mających na celu ustalenie rzeczywistej liczby zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w jakie zostały wyposażone nieruchomości na terenie Gminy. Wójt w szczególności nie wzywał właścicieli nieruchomości do złożenia stosownych deklaracji. W wyniku powyższego Wójt nie posiadał wiedzy o sposobie gromadzenia nieczystości ciekłych w przypadku 1228 nieruchomości co uniemożliwiało prawidłowy nadzór nad systematycznym opróżnianiem zbiorników bezodpływowych przez ich właścicieli (patrz dalej: sekcja nieprawidłowości).

Z kolei, w sprawozdaniach SG-01¹⁶ za 2019 r. i 2020 r. wykazano łącznie odpowiednio 1242 i 1244 ww. urządzeń, w tym 850 szt. zbiorników bezodpływowych (w każdym roku) i odpowiednio 392 i 394 przydomowych oczyszczalni ścieków.

(akta kontroli str.: 8-16, 22-27, 171-271)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wójt, w okresie objętym kontrolą w niewystarczający sposób sprawował nadzór przewidziany w treści art. 5 ust. 6 u.c.p.g. Wójt nie podejmował w tym czasie

¹⁴ Postanowienie WA.RZT.070.2.405B.1.2019 z dnia 18 grudnia 2019 r.

¹⁵ Przyjętego Uchwałą nr VII/28/07 Rady Gminy Maków z 28.03.2007 r.

¹⁶ Wg stanu na dzień 31 grudnia br.

działań mających na celu zidentyfikowanie nieruchomości na terenie Gminy, których właściciele pomimo obowiązku, określonego w art. 5 ust. 1 pkt 2 u.c.p.g. nie wyposażyli tych nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych. Wójt nie podejmował również działań mających na celu ustalenie rzeczywistej liczby zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w jakie zostały wyposażone nieruchomości na terenie Gminy, w tym w szczególności nie wzywał właścicieli nieruchomości do złożenia stosownych deklaracji. W wyniku powyższego Wójt nie posiadał wiedzy o sposobie gromadzenia nieczystości ciekłych w przypadku 1228 nieruchomości, co uniemożliwiało prawidłowy nadzór nad systematycznym opróżnianiem zbiorników bezodpływowych przez ich właścicieli.

Ze względu na brak informacji o sposobie gromadzenia nieczystości w 1228 nieruchomościach, brak było również możliwości zweryfikowania rzetelności prowadzonej przez Gminę ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w zakresie ujęcia w niej wszystkich ww. urządzeń w jakie zostały wyposażone nieruchomości na terenie Gminy a także rzetelności złożonych przez Gminę sprawozdań SG-01 za 2019 r. i 2020 r.

(akta kontroli str.: 8-16, 22-30, 171-271)

Wójt wyjaśnił, że Gmina jest obecnie na etapie aktualizacji ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, którą zaplanowano do wykonania w terminie do końca grudnia 2021 r. Po zebraniu pełnej informacji podejmiemy działania wyjaśniające w zakresie osób, które takiej informacji nie złożą. (...) W roku 2016 rozdane zostały po terenie całej gminy ankiety dotyczące aktualizacji informacji o zbiornikach bezodpływowych oraz oczyszczalniach ścieków. Pomimo informacji w gazecie gminnej i na stronie internetowej urzędu nie wróciły do nas wszystkie ankiety. (...) Różnica w ilości nieruchomości w rejestrze adresów w stosunku do rejestru na cele gospodarki śmieciowej wynika z faktu, iż nie wszystkie domy istniejące w rejestrze adresów są zamieszkałe i przez to zgłoszone do systemu gospodarowania odpadami. Jak wyjaśnił Wójt, dane o ilości zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni podane w sprawozdaniu SG-01 na lata 2019 i 2020 były podane z danych przedstawionych referatowi ogółem po wykonaniu przez gminę przydomowych oczyszczalni, natomiast dane przedłożone kontrolerom NIK są danymi faktycznie wprowadzonymi do systemu.

(akta kontroli str.: 8-16, 22-27)

2. Gmina prowadziła ewidencję zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w sposób nierzetelny, W przypadku 86 ujętych zarejestrowanych w ewidencji nieruchomości, Urząd nie posiadał bowiem wiedzy o pojemności zbiornika bezodpływowego.

Wójt wyjaśnił że, brak informacji o pojemności zbiorników bezodpływowych wynika z niewiedzy mieszkańców składających deklaracje, a informacje w powyższym zakresie zostaną uzupełnione w trakcie inwentaryzacji zbiorników bezodpływowych na terenie gminy.

(akta kontroli str.: 8-16, 22-27, 175-271)

NIK wskazuje, że posiadanie pełniej wiedzy o rzeczywistej licznie nieruchomości, które są wyposażone w zbiorniki bezodpływowe jest niezbędne do prowadzenia w sposób prawidłowy ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. NIK wskazuje również, że Gmina winna prowadzić rzetelną ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania lub

częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej. Dane te są również niezbędne do rzetelnego sporządzania sprawozdań SG-01.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą, Wójt zapewnił przygotowanie organizacyjne Urzędu do wykonywania zadań w zakresie gospodarki ściekowej, w Urzędzie wyznaczone były komórki organizacyjne odpowiedzialne za wykonywanie zadań w tym zakresie. Wójt zgodnie z przepisami prawidłowo przygotował i przedłożył do uchwalenia przez Radę Gminy *Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Maków* oraz *Regulamin dostarczania wody na terenie Gminy Maków*. Wójt nie podejmował działań mających na celu zidentyfikowanie nieruchomości, na terenie Gminy których właściciele, pomimo obowiązku określonego w art. 5 ust. 1 pkt 2 u.c.p.g., nie wyposażyli tych nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych. Nie podejmował również działań mających na celu ustalenie rzeczywistej liczby zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w jakie zostały wyposażone nieruchomości na terenie Gminy, w tym w szczególności nie wzywał właścicieli nieruchomości do złożenia stosownych deklaracji. W wyniku powyższego Wójt nie posiadał wiedzy o sposobie gromadzenia nieczystości ciekłych w przypadku 1228 nieruchomości, co uniemożliwiało prawidłowy nadzór nad systematycznym opróżnianiem zbiorników bezodpływowych przez ich właścicieli. Ponadto, w Urzędzie brak było możliwości ustalenia czy ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków prowadzona była w sposób rzetelny. Brak było również możliwości zweryfikowania rzetelności, złożonych przez Gminę sprawozdań SG-01 za 2019 r. i 2020 r.

OBSZAR

2. Opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych

Opis stanu faktycznego

2.1. Wójt, w okresie objętym kontrolą, nie podejmował w stosunku do właścicieli nieruchomości, którzy gromadzili nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych, żadnych działań w zakresie sprawdzania częstotliwości ich opróżniania, nie kontrolował także posiadania przez właścicieli nieruchomości umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych, jak również dowodów uiszczenia opłat za usługi związane z opróżnianiem zbiorników bezodpływowych lub innych sposobów udokumentowania wykonania wskazanych obowiązków (patrz dalej: sekcja nieprawidłowości).

(akta kontroli str.: 8-16, 22-30)

2.2. W okresie objętym kontrolą, Wójt nie ustalił właścicieli nieruchomości, wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, którzy nie zawarli umów na ich opróżnianie i nie zrealizował obowiązku zorganizowania opróżniania zbiorników bezodpływowych, dla właścicieli tych nieruchomości zgodnie z art. 6 ust. 6 u.c.p.g. (patrz dalej: sekcja nieprawidłowości).

(akta kontroli str.: 8-16)

2.3. Wójt, zgodnie z art. 7 ust. 6b u.c.p.g., prowadził w formie elektronicznej ewidencję udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych¹⁷. W Gminie, w okresie objętym kontrolą, zezwolenie

¹⁷ Rejestr opublikowany w BIP <https://bip.ugmakow.nv.pl/m,454,zbiorniki-bezodplywowe-oraz-przydomowe-oczyszczalnie.html>

posiadało: 10 przedsiębiorców w 2019 r., 11 w 2020 r. oraz 13 przedsiębiorców w 2021 r.

Na podstawie art. 7 ust 1 pkt. 2, ust 6 oraz art. 9 ust. 1, 1 aa, 1 b i 4 u.c.p.g. Wójt wydał w okresie objętym kontrolą odpowiednio trzy, dwie i trzy decyzje dla łącznie siedmiu podmiotów.

(akta kontroli str.: 8-16, 22-27, 272-327)

W okresie objętym kontrolą, wszyscy przedsiębiorcy prowadzący na terenie gminy działalność związaną z opróżnianiem zbiorników bezodpływowych i transportem nieczystości ciekłych składali sprawozdania z prowadzonej działalności, zawierające wymagane dane/informacje wymienione w art. 9o ust. 3 u.c.p.g. W okresie objętym kontrolą, Wójt dokonywał weryfikacji danych zawartych w ww. sprawozdaniach. Wszystkie sprawozdania zawierały rzetelne dane. W jednym przypadku sprawozdanie za III kw. 2019 r. zostało złożone po upływie siedmiu dni w stosunku do terminu określonego w art. 9o ust. 2 ww. ustawy (patrz dalej: sekcja nieprawidłowości)

Wójt, pomimo przekazania przez ten podmiot sprawozdania po terminie określonym w przepisach ustawy, nie wszczął postępowania w przedmiocie nałożenia na ten podmiot w drodze decyzji kary pieniężnej, na podstawie art. 9zb ust. 1b oraz art. 9xb pkt 2 ww. ustawy (patrz dalej: sekcja nieprawidłowości).

(akta kontroli str.: 8-16, 28-30, 328-661)

2.4. W latach 2019 – 2021 do Urzędu nie wpłynęła żadna skarga i/lub wniosek dotycząca gospodarki ściekowej, zarówno na działania Urzędu jako organu, jak i na działania innych podmiotów i mieszkańców gminy.

(akta kontroli str.: 8-16)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie objętym kontrolą Wójt, pomimo obowiązku nadzoru przewidzianego w treści art. 5 ust. 6 u.c.p.g., a także obowiązku kontroli przewidzianego w art. 6 ust. 5a u.c.p.g.¹⁸, nie podejmował w stosunku do właścicieli nieruchomości, którzy gromadzili nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych żadnych działań w zakresie sprawdzania częstotliwości ich opróżniania, a także nie kontrolował posiadania przez właścicieli nieruchomości umów na korzystanie z usług w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych jak również dowodów uiszczenia opłat za te usługi.

W konsekwencji braku ww. działań, Wójt, nie ustalił właścicieli nieruchomości, wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, którzy nie zawarli umów na ich opróżnianie i nie zorganizował opróżniania zbiorników bezodpływowych dla właścicieli takich nieruchomości, zgodnie z art. 6 ust. 6 u.c.p.g.

Wójt wyjaśnił, że dokonuje kontroli posiadania umów oraz dowodów uiszczenia opłat za wywóz nieczystości ciekłych z posesji właścicieli nieruchomości w przypadku, gdy do Urzędu wpłyną skargi innych właścicieli nieruchomości, a w okresie kontrolowanym Urząd nie odnotował tego typu zgłoszeń. Wójt wyjaśnił również, że w przypadku obowiązku posiadania umowy właściciele nieruchomości, w praktyce zawierają ustne umowy na jednorazowe wywozy

¹⁸ Dodatkowo Wójt nie weryfikował również wypełniania przez mieszkańców § 13 ust. 10 i 11 *Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Maków*, tj. opróżniania zbiorników w sposób systematyczny, nie dopuszczając do ich przepelniania i wypływu ścieków.

nieczystości. W opinii Wójta lista osób, które podpisały umowę nie jest jednoznaczna z faktycznym wywozem nieczystości, więc zapis ten w ustawie nie jest doprecyzowany.

Wójt wyjaśnił również, że w jego ocenie trudne jest sprawdzenie sposobu pozbywania się nieczystości z nieruchomości oraz określenie jej częstotliwości ze względu na brak opomiarowania systemu odprowadzania ścieków z posesji, a ilość wody pobranej nie jest jednoznaczna z wykorzystaniem jej na cele bytowe. Ponadto, zdaniem Wójta, problemem dla pracowników Urzędu może być wstęp na prywatną posesję, a współpraca z Policją w tym zakresie jest utrudniona. W ocenie Wójta przepisy ustawy nie precyzują jasno z jaką częstotliwością i w jakim przedziale czasowym mają być przeprowadzane kontrole.

(akta kontroli str.: 8-16, 22-27)

2. Wójt, wbrew obowiązкови określoneму w art. 9 zb ust. 1b u.c.p.g., pomimo przekazania przez podmiot prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych sprawozdania z prowadzonej działalności za III kw. 2019 r. po upływie siedmiu dni w stosunku do terminu określonego w art. 9o ust. 2 u.c.p.g., nie wszczął postępowania administracyjnego w przedmiocie wydania decyzji nakładającej na przedsiębiorcę karę pieniężną, o której mowa w art. 9 xb pkt 2 u.c.p.g.

Wójt wszczął postępowanie administracyjne wobec przedsiębiorcy, dopiero w trakcie trwania czynności kontrolnych NIK.

Jak wynika z wyjaśnień Wójta, osoba mająca w swoim zakresie zadania dotyczące gospodarki ściekowej weryfikowała na bieżąco wpływające do Urzędu sprawozdania składane przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych, a powodem nienałożenia kary pieniężnej na przedsiębiorcę, który złożył sprawozdanie po terminie było przeoczenie przez osobę prowadzącą sprawę z uwagi na jego trudną sytuację życiową.

(akta kontroli str.: 8-16, 28-30, 328-661)

OCENA CZĄSTKOWA

Wójt nie podejmował w stosunku do właścicieli nieruchomości, którzy gromadzili nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych, żadnych działań w zakresie sprawdzania prawidłowości realizacji przez właścicieli tych nieruchomości częstotliwości ich opróżniania. Ponadto nie kontrolował posiadania przez właścicieli nieruchomości umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych, jak również dowodów uiszczania opłat za usługi związane z ich opróżnianiem lub innych dowodów wskazujących wykonanie tego obowiązku. W konsekwencji braku ww. działań, Wójt nie ustalił właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, którzy nie zawarli umów na ich opróżnianie i nie zorganizował opróżniania zbiorników bezodpływowych dla właścicieli takich nieruchomości, zgodnie z art. 6 ust. 6 u.c.p.g. Wójt nie wszczął również postępowania administracyjnego w przedmiocie wydania decyzji nakładającej na przedsiębiorcę karę pieniężną, który złożył po terminie określonym w przepisach ustawy sprawozdanie z prowadzonej działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

Opis stanu
faktycznego

3. Przyłączanie nieruchomości do kanalizacji sanitarnej

3.1. W okresie objętym kontrolą na terenie Gminy nie funkcjonowała zbiorcza sieć kanalizacji sanitarnej. Nie zaistniały zatem przypadki wydawania decyzji nakazujących wykonanie obowiązku przyłączenia nieruchomości do sieci na podstawie art. 5 ust. 6 u.c.p.g.

(akta kontroli str.: 8-16)

3.2. W 2006 r., na zlecenie Gminy, opracowana została *Koncepcja gospodarki ściekowej dla gminy Maków*.

Jak wyjaśnił Wójt, ze względu na położenie geograficzne gminy, charakter zabudowy oraz liczbę i zagęszczenie ludności z opracowanej koncepcji wynikało, że budowa kanalizacji na terenie Gminy jest zadaniem wykraczającym poza możliwości budżetowe Gminy, a budowa systemu kanalizacji sanitarnej była możliwa wyłącznie w oparciu o dofinansowanie zewnętrzne¹⁹.

Wójt wyjaśnił, że Gmina, z uwagi na niespełnianie kryteriów dotyczących wskaźnika RLM²⁰ oraz wskaźnika gęstości zaludnienia na 1 km² nie kwalifikowała się do uzyskania dofinansowania na budowę kanalizacji sanitarnej ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013 oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Jako najbardziej uzasadnione ekonomicznie uznane zostało rozwiązanie polegające na budowie na terenie Gminy przydomowych oczyszczalni ścieków przy wsparciu ze środków PROW.

(akta kontroli str.: 8-16, 19, 21, 662-714)

3.3. W latach 2013 - 2017 Gmina podejmowała działania informacyjne mające na celu zapoznanie mieszkańców z obowiązkami właścicieli nieruchomości w zakresie gromadzenia i pozbywania się nieczystości ciekłych.

Jak wyjaśnił Wójt, powyższe działania realizowane były w głównej mierze poprzez zamieszczanie stosownych informacji na tablicach ogłoszeń, stronie internetowej Gminy oraz poprzez przekazywanie informacji bezpośrednio przez sołtysów. Ponadto, mieszkańcy Gminy informowani byli, m.in. poprzez prasę lokalną, o możliwości wzięcia udziału w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, dotyczących budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

(akta kontroli str.: 8-18)

3.4. W latach 2012 - 2014 Gmina zapewniła możliwość dofinansowania realizacji przedsięwzięć w zakresie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, realizując dwa projekty w ramach PROW: *Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Maków*, na realizację którego Gmina otrzymała dofinansowanie w wysokości 755,6 tys. złotych oraz projekt pn. *Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Maków – etap II*, w ramach którego Gmina otrzymała dofinansowanie w wysokości 1 126,8 tys. złotych. W efekcie realizacji obu projektów na terenie Gminy wybudowanych zostało łącznie 358 przydomowych oczyszczalni ścieków.²¹

(akta kontroli str.: 8-16, 715-722)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

¹⁹ W opracowanej *Koncepcji* koszty budowy kanalizacji sanitarnej obejmującej maksymalnie 61% populacji Gminy, w zależności od przyjętego wariantu wynosiły ok 12.000 tys. złotych.

²⁰ Równoważnej Liczby Mieszkańców

²¹ 159 w ramach pierwszego projektu oraz 199 w ramach realizacji drugiego projektu.

Decyzje o realizowaniu gospodarki ściekowej w Gminie podjęto na podstawie opracowanej na zlecenie Urzędu koncepcji gospodarowania ściekami. Ponadto prowadzono działania informacyjne w zakresie gromadzenia i pozbywania się nieczystości ciekłych. W okresie objętym kontrolą Urząd nie pozyskał środków na realizację zadań z zakresu gospodarki ściekowej. Środki na dofinansowanie wybudowania 358 przydomowych oczyszczalni ścieków Urząd pozyskał w latach 2012 – 2014 ze środków PROW.

W okresie objętym kontrolą Gmina nie podejmowała działań promocyjnych w zakresie gospodarki ściekowej.

III. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

NIK zwraca uwagę na konieczność:

Uwagi

1. Prowadzenia kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.
2. Prowadzenia kontroli posiadania przez właścicieli nieruchomości, którzy pozbywają się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych, umów na korzystanie z usług w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych jak również dowodów uiszczania opłat za te usługi lub innych dowodów wskazujących na wykonanie obowiązku opróżniania tych zbiorników.
3. Organizowania opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku zidentyfikowania faktu niezawarcia umowy, braku dowodów uiszczania opłat za usługi związane z ich opróżnianiem lub innych dowodów wskazujących wykonanie tego obowiązku.
4. Wszczyniania postępowań administracyjnych w przedmiocie wydania decyzji nakładającej karę pieniężną, o której mowa w art. 9 § 2 pkt 2 u.c.p.g. na podmiot prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, w przypadku przekazania przez ten podmiot po terminie określonym w przepisach ustawy, sprawozdania, o którym mowa w art. 9 § 2 u.c.p.g.
5. Zapewnienia kompletności i rzetelności gminnej ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Wnioski

1. Zidentyfikowanie wszystkich nieruchomości, których właściciele nie wykonali obowiązku wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych.
2. Zidentyfikowanie wszystkich nieruchomości, wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe nieczystości ciekłych lub w przydomowe oczyszczalnie ścieków bytowych i następnie zaktualizowanie gminnej ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni w tym zakresie.
3. Zidentyfikowanie właścicieli nieruchomości nieposiadających umów na korzystanie z usług w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, dowodów uiszczania opłat za usługi związane z ich opróżnianiem lub innych dowodów wskazujących na wykonanie obowiązku opróżniania tych zbiorników.

4. Podjęcie działań mających na celu nałożenie na podmiot prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, który przekazał po terminie określonym w przepisach ustawy sprawozdanie, o którym mowa w art. 9o ww. ustawy, kary pieniężnej, o której mowa w art. 9 xb pkt 2 u.c.p.g.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

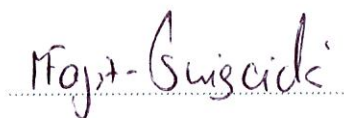
Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 23 grudnia 2021 r.

Kontrolerzy

Mateusz Fajst - Świącicki
Doradca ekonomiczny

Michał Maćkiewicz
Doradca ekonomiczny

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Łodzi

p.o. Dyrektor
Piotr Walczak

